Kapel'horods'kyi, Mykola
Moi pisni

PG
3948
K32295
M6

Ик 1204

МИКОЛА КАПЕЛЬГОРОДСЬКИЙ

МОЇ ПІСНІ

АДОМ „ВІСТНИКА ПОЛІЇТИКИ, ЛІТЕРАТУРИ Й ЖИТТЯ“
ВІДЕНЬ, 1918.
З друкарні Адольфа Гольцгавзена.

МИКОЛА КАПЕЛЬГОРОДСЬКИЙ

МОЇ ПІСНІ

НАКЛАДОМ „ВІСТНИКА ПОЛІЇТИКИ, ЛІЇТЕРАТУРИ Й ЖИТТЯ“
ВІДЕНЬ, 1918.

LIBRARY
AUG 26 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

PG
3948
K32295
M6

I.

МОЇ ПІСНІ . . .

Мої пісні — це не байдужий спів, —
Це не ознак юнацького завзяття,
Це не пуста утіха грою слів...
Мої пісні — це спів прокляття!

Я їх співав не в рідній сторонї,
Їх визвали в життє не чари долї, —
Родили ся вони в часи сумні:
То в час війни, то в час неволї...

Їх перший звук не рідний степ вчував, —
Не вітри їх появу привітали, —
Серед страждань і мук він пролунав:
В неволї співи ці зростали...

Мов квіти ті, що в темряві росли,
Мої пісні і блїді і безсилі, —
Та я й не жду собі за них хвали,
Менї байдужі слави хвилї...

Одне-б хотїв... щоб в рідній сторонї,
Коли я вмру буває отут в неволї,—
Та заспівав би хто мої пісні
Далеко там... в степах... на волї...

———

БАЖАННЄ.

Хотїлось би знати, чи скоро діжду ся,
Чи довго ще мушу чекати
Я тої хвилини, коли поверну ся
До рідної хати?. .

Чи скоро я вбачу і любу Вкраїну
І рідні ниви та луки,
Чи може в неволї отут і загину
Від туги та муки?. .

О, дайте бо змогу, щоб рідним повітрям
На повнії груди дихнути,
Рідню всю і неньку і любу дружину
В обіймах стиснути!

Щоб впити ся щастям життя на Вкраїні,
Забути в нім муки неволї. —
Тодї... хоч і вмерти, та в Рідній Країні
І — вмерти на волї...

———

ДО П...

Як будеш ти коли проходить по майдану,
Де довгий ряд казарм і сїрих і сумних,—
Не бій ся, як тобі тихесеньке риданнє
Почуєть ся від них...

То не душа жива ридає там забута,
Розбитих мрій моїх то пісня жалібна,—
То в стїнах тих рида́ кайданами прикута
Життя мого весна...

———

ДО П...

На крилах сну в чудову нiч весни
Легесенько, як дим, я в Рідний Край полинув
І там серед квіток в зеленому гаю
Тебе, моя кохана, стрінув.

Під тїнню віт на шовковій траві
Одна сидїла ти засмучена від горя
І плач тихий лунав, коли я підійшов
Й сказав: „Добридень, моя зоре!“

Єдина мить, і після довгих лїт
В обіймах знову ми одне 'дного держали
І ти сміялась вже, хоча в очах твоїх
Перлисті сльози ще дріжали.

Й питавш ти, де був я до сих пір,—
В журбі, чи радісно цей довгий час проводив,
Й невже забув тебе, що так давно-давно
Нї раз до тебе не приходив...

Моя зоря! Не тілько мить одну,
Я-б все мов життя з тобою волїв бути,—
Але даремна річ!.. в далекому краю
В неволї мушу я сидїти...

І тільки в снах та в мріях золотих
З тобою, любая, я кожну мить буваю,
А в дійсности все сам... і дійсність мов та ніч...
І я — сумую та ридаю...

ДРУЖИНІ.

Нам доля сувора в дарунок весільний
Не квіти чудові прислала, —
Самотність злиденну та горе і сльози
На нашій дорозї поклала.

Густими тернами йдемо ми, кохана,
До спільного щастя, — та різно,
І дійдем запевне, та тільки бою ся,
Що дійдем занадто вже пізно.

Бо кожну хвилину, я чую, що сили
Далекість дороги зменшав
І в стомлених грудях бадьорість юнацька
Мов вогник в степу погасав...

І врешті, стомившись життєм в самотинї,
Хоч й зійдемось, люба, шляхами,
То підем, запевно, байдуже, спокійно
В останнїй похід наш — до ями...

ДО МАМИ.

Мамонько любая! Мамонько рідная!
Знаю, що тяжко тобі,—
Знаю, що часто сумуєш ти, бідная!
Ночі проводиш в журбі.

Як тільки серденько стиснеть ся болїсно,
Думи нахлинуть сумні, —
Це вже — гадаю я — знов, моя рідная
Знову рида по менї.

Мамо коханая! В краю далекому
Серцем я чую твій сум,
Сльози пекучії, ночі безсоннії,
Рої безрадісних дум.

Часто я бачу тебе, моя рідная,
Ночі весняної в снах:
В поглядї сумному вираз безрадости,
Сльози пекучі в очах...

Мамонько любая! Годї журити ся,
Кинь свої думи сумні!
Ще-ж бо всміхнеть ся нам доля щасливая,
Прийдуть ще радости днї.

Всї ми, розкидані грізною бурею,
Вернемо знову до вас, —
Волї могутньої, долї щасливої
Скоро надійде вже час.

Щастя родинного, мамо коханая!
Вернеть ся час чарівний, —
Грізна-ж сучасність, сльозами залитая,
Буде лиш спогад страшний...

СЕСТРІ С. К.

Як діждеш ся, люба, ти днїв весняних,
Погожих, чудових, мов сон чарівних,
І підеш гуляти в заквітчаний гай,
Про мене в хвилину ту, сестро, згадай.

Згадай, що в неволї вже третю весну
Стрічаю й провожу в якомусь півсну, —
Бо радости мало приносять ці днї
Самому, в неволї, в чужій сторонї.

Байдуже дивлюсь я на все ізза ґрат
Нї співам пташиним, нї квітам не рад, —
І гадка болюча рве душу мою:
Коли то вже буду я в Рідним Краю?..

Чи скоро вже прийдуть ті радісні днї, —
Що з вами я вбачу ся, рідні мої, —
Чи може ще роки в неволї пройдуть,
Поки то днї волї до мене дійдуть?..

Три роки в неволї в лїтах молодих!..
І болїсно й тяжко згадати за них;
В життї мов та буря вони пронеслись,
Сльозами в веснянїй ночі змились...

І чисті мов перли, легенько мов дим
Полинули сльози, незримі нїким,
І впали росою у Рідним Краю
На квіти чудові в зеленім гаю...

Як будеш ти, сестро, в гаю тім гулять,
В чудовії квіти головку квітчать,
І вбачиш на квітах росини ясні,
Згадай мене, сестро, у Рідній Краї!..

———

В НЕВОЛІ.

В далекій країні
Що дня, що хвилини
Я думку болючу гадаю,
Чи скоро діжду ся,
Що знов поверну ся
До Рідного Краю?..

Два роки минули,
Мов сон промайнули,
І третій неволі минав, —
Стомив ся я тілом,
Душа наболіла, —
А волі немав...

Всі рожеві мрії,
Думки і надії
В неволі зівяли, розбились, —
Чекати, сидіти,
Страждати, терпіти —
Не маю вже сили...

Хочби на хвилину
У Рідну Країну
Злітати, побачити знову
І ріднев поле
І села і гори
І пишну діброву;—

Щоб знов в гущавині
Безжурні пташині
Веселії співи почути;
Щоб любу родину
І сина й дружину
Обняти, стиснути...

І досить зирнути,
Обняти, стиснути,
Щоб знову ожити душою,

Щоб сили набратись,
Боротись, змагатись
З недолею злою...

———

БАЖАННЄ.

Хотїв би я цей довгий час полону
Не дїйсно жить, а в чарах сну лежать,
Щоби людських страждання і прокльону
І слїз — не чуть, не бачить і не знать.
Щоб відпочить і тїлом і душою,
Бо змучив ся, в неволї сидючи;
Вже сил нема бороти ся з судьбою,
Даремне ясних волї днїв ждучи...
Але заснуть і в чарах сну лежати,
Забути все, що дїють ся тепер, —
І разом з тим і вірити і знати,
Що ти живий, що ти іще не вмер,
Хотїв би я...
... Коли-ж промінї волї
Пробють до нас в бараки цї тїсні,
Тодї від сну болючого неволї
Бажало ся-б проснутись і менї.
І знов вернуть на любу Украйну,
І знов почуть всї радости буття,
І все забуть... неволю і чужину
И пригоди всї бурхливого життя.
Але вогонь палкий святого гнїву
В душі моїй хотїв би зберегти,
Щоби палить в людях байдужість їх лїниву
До кращого життя, до кращої мети.

———

З ОСЇННЇХ НАСТРОЇВ.

1.

Минула ся весна... Вже осїнь всю природу
В свій зодяг золотий поволї зодягав
І дощиком дрібним весни красунї вроду
З лиця природи матері змиває...

Не квітнуть квіти вже і степ не зеленїв
І спів пташиний більш в дуброві не лунав,
Затих і пишний гай... зівянув і жовтїв
І зодяг золотий до ніг своїх скидав...

Природа уміра в риданню жалібному...
Та прийде ще весна, і знову ліс і поле
Знов зашумить життєм... але в житті моїому
Моя весна не прийде вже ніколи...

2.

І жить не жив—і жити сил не маю
І сам не знаю я, що дїять, що робить...
Знесилився весь і тїлом і душою, —
Лиш серце молоде ще прагне жить-любить.

Але любить нема кого в неволї
І жить життєм раба занадто тяжка річ!..
Терпіть же й ждать ясних промінїв волї—
Даремне, бо кругом похмура темна ніч...

Хоча й діждусь нарешті я днїв волї
І поверну ся знов до рідних дорогих, —
Теж мало втїх, — бо не верну ніколи
Я днїв моїх юнацьких, молодих...

3.

Сиджу в неволї я... за днями днї пливуть,
Поволї день за днем вже третїй рік минав...
Вже я знесилився ждать... надїї пишні мруть
І сам я мов той мрець... а волї все немав.

Гадаю часто я, чи дїйсно я живу,
Чи тілько сон страшний та тяжкий бачу?..
Кого-б спитать?!.. Але... хто вчув річ мою
В цих громах боротьби серед страждань і плачу...

Я змучив ся увесь... Чого ще маю ждать?
Та й чи діждусь коли, що прийде порятунок?..
Чим довше буду ждать,—тим більше і страждать...
Доволї!.. Смерть!.. іди... зведем з життєм рахунок...

II.

СЇВАЧАМ.

(Культурним робітникам по таборах присвячую).

Сміліїйше кидайте зерно,
Воно зійде й зазеленїв, —
Бо й ґрунт родючий і давно
На нїм нїхто уже не сїв.

В чужих руках були лани,
Чужі над ними панували, —
Тому так пишно буряни
На всїм просторі виростали.

Але ваш плуг до самих нїдр
Родючий ґрунт перевертав,
Від буряну найменший слїд
На всїх просторах замітав.

Сміліїйше-ж кидайте зерно.
Вже скоро й сонечко пригрів:
Ростки чудові дасть воно
І гарно скрізь зазеленїв.

За працю-ж ту, що кладете
Ви тут в неволї на чужинї, —
Чудові жнива зберете
Колись на Вільній Українї.

———

* * *

Я з острахом дививсь, як гори хвилї,
Що в морі життєвім так грізно підняли ся,
О беріг вдарили зі всеї сили,
Як кров і сльози всюди розлили ся.

Я з острахом вчував ті громи-шуми,
Що в морі грізно так і день і нїч лунали,—
В душі зівяли пишні квіти-думи,
А в серцї жах і сум запанували...

Та час минав... і чим страшніш ревіли,
І чим грізніш в житті здіймались гори-хвилі,—
Тим мрії більш в душі моїй зростали,
Надії знов вертали в повній силі.

Бо-ж все життє до самої глибини
Захвилювало ся під хвилями-горами,
А в глибині-ж там — воля України
Потоплена без жалю Москалями.

І радісно я жду тепер хвилини,
Коли надійде вал страшний, несамовитий
І винесе нам волю України
На берій, кровю та сльозами злитий...

———

* * *

О схаменись,
Людством проклятий Бог війни!
Вже піднялись
Від слїз річки мов в днї весни;
Весь світ в крові
І трупом вкрита вся земля, —
Нема любви,
Лиш смерть невпинно скрізь гуля.
О, перестань,
Ти грізний Бог війни, пітьми,
Збірати дань
Страшну, крівaву між людьми.
Коли людей
Тобі не жаль,—хочби жалїв
Сиріт, дїтей
І їх нещасних матерів.
Поглянь на них:
Їх батько десь в землї лежить,
А їх самих
Ти хочеш з голоду вморить.
Все їх добро,
Цей вислїд працї тяжких лїт,
З огнем пішло
Твоїм жерцям крівавим в слїд.
Пустинї скрізь,
Де села пишно так цвіли;
З крові та слїз
Річки повсюди протекли.

Хоч не дивись
На світ:—кругом лиш страшні сни...
О, схаменись,
Людьми проклятий Бог війни!..

———

СІЧОВИК.

Серед вічних снїгів,
Де в просторі степів
Тілько вітер холодний гуляв,—
Там — в чужій сторонї
Без друзїв, без рідної
Сїчовик молодий умірав.

В потемнїлих очах
Відбиваєть ся жах,
Що помре він в снїгах на чужинї,
А снїги та льоди
Заметуть всї слїди
І забудуть його на Вкраїнї.

А він край свій любив,
Для Вкраїни лиш жив,
За Вкраїну пішов і вмірати,
Коли ворїг лихий
Рідний Край дорогий
Став огнем і мечем руйнувати.

І він вмерти-б хотїв
Серед рідних степів,
Щоби в Рідній Краю поховали,—
Не судилось того,
Бо забрали його
Вороги, до полону забрали.

І в далекі снїги
Умирать завезли
(Хай не рветь ся з полону тїкати!)
І залишили там
На поталу снїгам,
Щоби знав, як Вкраїну кохати.

Він й не плаче за тим,
Що вмірa молодим, —
Бо-ж в вічне лиш небо над нами,

Йому жаль лиш того,
Що могилу його
Занесе тут в чужині снігами.

І в веснянії дні,
Так хороші, ясні,
Там — на рідній далекій Вкраїні —
Чи-ж хто зможе прийти
І квіток принести
На могилу його тут в чужині?..

Пройде років зо три
І сніги та вітри
Зарівняють убогу могилу
І ознак не лишить,
Де заритим лежить
Січовик, що помер за Вкраїну...

———

ДО МАРТІВСЬКИХ ПОДІЙ В РОСІЇ.

Я вірив в те, що скоро день настане,—
Хоч темна ніч висіла над землею,
Закутала життя в кривавії тумани
І зле сміяла ся над вірою мовою...

Я вірив в те, що правда переможе,
Хоч всюди ще неправда панувала;
Від сліз людських і крові сита-пяна,
Вона з мові віри глузувала...

Та сталось враз, що світова зірниця
Червоним полумям на сході спалахнула,—
Стидила ся неправда діл неправих
І ніч нараз поблідла і здригнула...

А схід горить!.. І полумя червоне
Все більше-більше неба огортав.
Готув шлях приходу Правди-Сонця!..
Минула ніч!.. Людство, радій!.. Світав!..

———

УКРАЇНІ.

Я вірю, що муки й страждання твої
Нарештї скінчитись вже мають
І не брязкіт кайданів, а волї пісні
В просторах твоїх залунають.

Бо хвилї життя вже розбили царат,
Що всюди лиш острах наводив,
І згуки тавмні наповнили враз
Руїни вязниць народів.

Від снїгом покритих кавказьких вершин
По кровю залиті Карпати —
Цї згуки злили ся в чудовий один:
„Нам Вільна Вкраїна в мати!“

І вірю я: скоро надійде вже час,
Що вільна ти будеш, Вкраїно,
І горда, щаслива збереш усїх нас
Під стягом твоїм жовто-синїм...

— — —

ВІРТЕ! ПРИЙДЕ ВОЛЇ ЧАС...

Там далеко в Рідним Краї
Пісня волї скрізь лунав,—
Там вже рвуть кайдани люди,
Рух живий, бадьорий всюди,
Там за волю бороття, —
Там — життя!..

Нам же зле судила доля:
В молодих лїтах неволя,
Та ще й в цї святі хвилини —
В час відродження Вкраїни,
Коли всїм хотїлось нам
Бути-б там!..

Але годї сумувати,
Серцю жалю завдавати: —
Вже в повітрі весняному
Згуки волї плинуть з дому...
Вїрте! Прийде волї час
І для нас!..

— — —

ЗАКЛИК.

Гей, хто вірний син народу,
Озови ся!
Пильним поглядом навколо
Подиви ся:
Ніч похмура, безпросвітня
Вже минула, —

Зоря волї нїжно, мрійно
Подихнула.
Нашим злидням вже остання
Бе хвилина:
Оживав-воскресав
Україна!—
Та нарід наш довгі роки
Тяг кайдани,
Тому в нього тїло й душу
Криють рани.
Треба заходи рішучі
Поробити,
Щоби в людях слїд неволї
Залїчити;
Щоби з ніг козацьких вільних
Зюїть рани,
Що намуляли-натерли
Їм кайдани.
Тож вднайтесь та гуртуйтесь,
Час не гайте! —
Всїх до праці в користь люду
Зазивайте!
Бо хто вірний син народу
Й України,—
Той не стратить тепер марно
Ні хвилини...

———

* * *

Що се чути? Хтось ридав...
Чи-ж не сором в днї весни
Так ридати?..
Ах!.. Це мати...
Її люблені сини
За Вкраїну й її волю
Поляглі в крівавім полю...
Мамо, мамо! Кожен знав:
Тяжко це перенести,—
Але... люба!..
Їхню згубу
Чи-ж слїзьми завернеш ти?!..
Заспокій ся: не загине
Їхня слава на Вкраїнї.

———

ДОВОЛІ СМУТКУ Й СЛЇЗ...

Тепер не час риданню жалібному,
Ридали досить ми в часи сих тяжких днїв —
Доволї смутку й слїз!.. В повітрі весняному
Хай радісно луна гучний веселий спів!..
Ми все життя лиш мучились й страждали
І слїз, пекучих слїз занадто пролили,—
Тому радїйте всї, що днї туги минули,
Що світ ясний засяв серед густої мли!..
А тих братів, що кров'ю своєю
Добули волю нам і рідній сторонї,—
Їх слава не замре над рідною землею,
Про велич їхнїх дїл співатимуть пісні...
Риданням-ж їх не зможе оживити,—
Пощо тодї й риданння те пусте!..
Доволї смутку й слїз!.. Бадьорим треба бути,
Нас в рідній сторонї безодня праці жде!..

———

ДО ТОВАРИШІВ.

Товариші-брати! В неволї в чужинї
Судилось бути нам в великі цї хвилини,
Коли далеко там у рідній сторонї
Святкув люд відродження Вкраїни.

А ми немов за ґріх віддалені від них, —
Та подих весняний й до нас вже долїтав—
І чуємо ми тут в бараках цих тїсних,
Що Рідний Край—Вкраїна воскресав!..

Товариші-брати! Ми живемо в цей час,
Що величю піднявсь над усїма часами, —
Але величність ся примушує і нас,
Щоби і ми були людьми-орлами!..

Поклянемо ся-ж тут, що всїм своїм життєм
Чи в рідній сторонї, чи де-б то на чужинї
Покажемо себе і світу і людям
Достойними великої хвилини...

———

ПРИСЯГА.

Я син України — і долю свою
Я з долею Рідного Краю скую:
Особисте щастя і радість віднинї
Приношу я в жертву коханій Вкраїнї.

Я знаю: мене жде сувора судьба,—
Це з ворогом лютим страшна боротьба,
Де буде рішати ся доля Вкраїни:
Чи воля і радість, чи смерть і руїни...

Та я не бою ся іспитів страшних,
Нехай навіть смерть я знайду собі в них.
Байдужий до того: не стану тужити,
Без волї Вкраїни — нема чого жити!..

Віднині я маю одну лиш мету,
Мов сонечко ясну, прозору, святу —
Це — пута неволї навіки розкути
І волю і щастє Вкраїні добути..

———

СЛАВА!..

Слава всїм тим, хто за волю Вкраїни
Мерли в далеких снїах на чужинї;
Всїм, що за волю Вкраїни лягли,
Кровю і тюрми й Сибір ізлили...

Слава всїм тим, хто в сучасну хвилину
Кровю боронять кохану Вкраїну,
Всїм, хто в хвилину велику не спить,
Пильно за рухом ворожим стежить...

Слава всїм тим, хто за волю Вкраїни
Мають завчасу лягти в домовини,
Всїм, хто в хвилину велику не спить,
Міцно руками рушницю держить...

Тим же, хто рідну Вкраїну забув,
Тим, хто не сином, а ворогом був, —
Всїм тим, хто спить, коли йде боротьба,—
Сором!.. Ганьба!..

———

В НЕВОЛЇ.

Я знесилив ся ждать
І болїть і гадать,
Як там рідні? Що дїють ся з ними?
Полетїв би туди, —
Не пускають дроти
І озброєна варта за ними.

А там в Рідній Краї
Серед громів борні
Все яснійше клич волі лунав,
Й я хотів би туди,
Щоби стати в ряди
Тих, хто волі і щастя бажав.

Але мрії мої
Так хороші, ясні,
Не розквітнувши, сохнуть і вянуть,
Бо і варта й дроти
Не пускають піти
На Вкраїну хоч оком поглянуть.

Зате часто я в снах
Себе в рідних степах
Почуваю—в безмежнім просторі:
Всюди рухи живі,
Всюди мають вгорі
Ясні жовто-блакитні прапори.

І я в щастї ридав,
Що нарешті діждав
Бути вільним на вільній Вкраїні,—
Та—прокинусь від сна—
І знов дійсність сумна,
І знов муки неволї в чужині.

Тому я би хотів,
Щоби протягом днів,
Які мушу в неволї страждати,—
Сумну дійсність забуть,
Сном чарівним заснуть,
Сном чарівним повитому спати.

А як вернуть ся днї,
Так хороші, ясні,
Як повернуть ся знову днї волї,—
Щоб проснутись менї
Не в чужій сторонї,
Але в рідній Вкраїнї на волї.

III.

ДО П...

Слухай, зоре моя!.. Коли часом бува
Під віконцем своєї кімнати
Вчуєш сміх у ночі,—не гадай, що сичі
То зібрались тебе полякати.

Не сичі то сміють ся, голубко моя,
То сміють ся лихая недоля,
То радіє вона, що взяла таки нас,
Що над нами її тепер воля...

А як часом не сміх, а ридання тихе
Під віконцем твоїм залунав,
Не жахай ся його ти, ридання того,
Бо то доленька наша ридав...

Але вір, що настане жадана пора,
(Хоч і довго ще мусимо ждати!),
Коли доленька буде сміятись, радіть,
А недоля від злости ридати...

———

МОЙОМУ СИНОВІ.

(По одержанню його першої фотографії).

Сонця ясного промінчиком
В цій темряві життєвій
З Краю Рідного, далекого,
Прилетів ти, сину мій!

Я вже був до краю стомлений
В борні з хвилями життя
І байдуже ждав останнього
Переходу в небуття.

Але ти, з обличчем янгола,
З ясним поглядом очиць,
Знов наповнив мене радістю
Та бажанням жить і жить.

І хоч ще життя хвилюють ся
Безупинно день і ніч, —
Та дарма! Одним лиш поглядом
Ти надав і силу й міць, —

І я знов з страшними хвилями
Поборюсь ще, сину мій,
Ти-ж — моя провідна зіронька
В цій темряві життєвій.

———

ДО АНДР. К—СЬКОГО.

Друже мій!
З наших мрій
Насміялись темні сили,
Коли ми в життє вступили,
Коли перший крок зробили
На аренї життєвій.
Гарні сни
Днїв весни
Під диханнєм злої долї
Рознеслись по чистім полї
Мов те листє від тополї
Лютим вітром в осени.
В боротьбі
Та в журбі
Проминають днї за днями
І, що час, то близш до ями,
Де ми знайдем разом з нами
Також й край своїй судьбі.

———

ДО К. Х—СЬКОГО.

Завданнє поета, мій друже коханий,
Найгірше з усяких завдань:
В нїм мало утїхи, багато сумнїву
І страшно багато страждань.
Бо кожна найменша образа людини,
Найменша образа життя
В кришталевім серцї поета знаходить
Болючий відгук співчуття.
Образа людини в поетовім серцї
Розбуджує праведний гнїв
І всї тодї болї, усї почування
В чудовий складають ся спів...

То грізні мов буря, то ніжні мов подих,
Мов сонечка всміх по веснї —
Довічно лунають по світу між людей
Ті співи — мов сон чарівні.
Всї чари їх в тому, що кожнев слово
Сльозами поет облива
І кровю своєю вогняно палкою
Гартув він мéчі-слова.
А сила живуща із серця поета
Їх робить міцними мов сталь
І линуть ті співи, лишивши поету
Лиш сльози пекучі та жаль...
Надходить хвилина й поет умірав.
Але не вмірають піснї,
А з ними і імя поета до віку...

. . . . . .

А нас чи згада хто?.. Чи нї?..

———

ДО П...

Памятаєш, моя зоре,
Ночі гарні весняні,
Вкриті сутінками гори,
Співи пташок чарівні?

В небі жадної хмарини,
Тільки місяць золотий
Розливав по долинї
Світ таємно-чарівний.

Все спочило, все заснуло,
Тільки ми ще не спимо,
В якійсь таємній задумі
Над Кубаню сидимо.

Біля наших нiг невпинно
Грав хвилею Кубань,
Своїм шумом пророкує
Скоре здійснення бажань.

І ми радісні, щасливі,
Гимн співали дням весни,
Бо не знали, що це щастє,
Вся ця радість — лише сни!..

Скоро дійсність подихнула
Своїм подихом страшним,
Розлетілось наше щастє,
Наша радість мов той дим..

І тепер в краю далекім
Без друзїв, в самотині,
Я пригадую ті ночі,
Ночі гарні, весняні.

Але дійсність так сувора,
Так далека від тих днїв,
Що, здавть ся, і ції ночі
Є пуста химера снів...

———

З РУМУНСЬКОГО.

Basmul nostru.
— Mie și ție. —

I.

Козак коника сїдлав,
В світ широкий відїзджав
Погуляти,
Щоби в світї на роздолю
Своє щастє, свою долю
Пошукати.

Його мама виряжала
І віночок подавала,
Говорила:
— „Бережи ти цей віночок,
Чарівная, мій синочок,
В ньому сила!..

Скілько будеш мандрувати,
Будеш пильно доглядати,
Щоб віночок
Не зівяв, не запилив ся,
Щоби з нього не згубив ся
Нї цвіточок.

Коли-ж стрінеш ти дївчину,
Що захочеш за дружину
Собі взяти, —
Тодї мусиш, любий сину,
Цим віночком ту дївчину
Заквітчати“.

Син відїхав... Молодому
Доля в світї чарівному
Шлях стелила,
І забув він те, що мама,
Як віночок подавала,
Говорила.

Скрізь на шляху життєвому
Все дївчата чорноброві
Мов ті зорі,
І він їм за поцїлунки
Із вінка давав дарунки
*—„Cât o floare“ *).*

От нарештї приїзджав
В одно місто й зустрічав
Там дївчину,
Про яку він стілько мріяв,
Яку в снах лише леліяв
За дружину.

І згадав він, що востаннє
Говорила на прощаннє
Люба мати,—
Щоб віночком, нею даним,
Мав головоньку коханій
Заквітчати.

Та згадав він шлях широкий
І дївчаток яснооких
Й зажурив ся:
За їх сміх, за поцїлунки
Весь віночок на дарунки
Розгубив ся!..

———

II.

Було все небо чисте та прозоре
Немов сльозина щирої любови;
В осїннїй одяг вбрали ся вже гори
І жовтий лист стелив ся по діброві, —

---

*) По цвіточку.

Коли я в перший раз позбавивсь чар любови
І глянув в світ тверезими очима,
Коли я в перший раз зневірився в сни чудові
Надїй на щастє, вічно нерушиме...

І знову осїнь... Знову все жовтїє,
І холодом несе з мовї хати,
І я забув усе:—і щастє і надїї,
Лиш не забув свій сум й страждання записати.

———

СОНЕТ.

О дївчино-красуню! Перед тобою
Я — гордий син далекої Вкраїни,
Стомивши ся життям у самотинї,
Стою тепер з покірною мольбою...

В ті перші днї після страшного бою
В просторах цих ворожої країни —
В неволї — думав — кожної хвилини
Все буду сам зі смутком та журбою...

Тому то я, коли тебе зустрінув,
На твій привіт не відказав нїчого,
На тебе зглянувши холодним зглядом.

Але той час вже в далечінь полинув
І я тепер молю тебе одного:
Дай з уст твоїх чарівним впитись ядом...

———

НА НОВИЙ РІК.

1918.

О рік новий! Вже третїй раз в неволї
Стрічаю я з трівогою цей день,
Ждучи від нього миру, щастя, волї.

І все дарма!.. Не чуть було пісень,
Нї зуків радісних приходу щастя-долї...
Як і всї днї, в сльозах минав цей день.

І ось тепер... Невже це жарти долї?..
Невже це сон: зук радісних пісень
І білий стяг на кровю злитім полї?!..
О, нї! Я вірю, це вже справдї день!..

———

IV.

УКРАЇНІ.

Мій Рідний Краю! Україно люба!
Дивуюсь я тобі: яка метаморфоза!
Ще вчора ти—нїщо, етнографічна маса,
Сьогоднї-ж ти—краса і велич і погроза!

Ще вчора світом ти була зовсїм забута
І воріг твій, аби зовсїм тебе згубити,
З крові і слїз кував страшнії пута;
Хотїв бо й в гріб тебе закуту положити.

Сьогоднї-ж глянь! Твій найстрашнїйший ворог
Загинув сам в борнї цїй, ним піднятій,
І від півночі аж по закавказький Чорох)*
Знов піднялись народи, ним розпяті.

А впереді всїх ти, моя Вкраїно люба!
І високо в горі тримаєш прапор волї.
І кличеш всїх синів під стяг твій жовто-синїй
До праці щирої на вільнім рідним полї.

І ми ждемо... ждемо лише хвилини,
Коли спадуть вже з нас тяжкі неволї пута
І ми повернем всї до Рідної Країни,
Де в вільних берегах тече Днїпро-Славута.

І там, де над Днїпром на березї крутому
Високий білий хрест виднїється ся звсюди.—
Припадемо в сльозах, в екстазї чарівному
До рідної землї на волї й вільні люде.

— ——

*) Річка в південнім Кавказї.

* * *

Я не можу співати веселі пісні,
Коли в серці риданнє лунає,
Коли всюди, де глянь, лише трупи страшні,
Коли смерть бенкетує, гуляє.

Я не можу співать про життя та любов,
Коли серце стискавсь від болїв,
Коли всюди, де глянь, лише трупи та кров,
Коли сам я конаю в неволї...

Скілько раз я хотїв, щоби в звуках гучних,
Щоби в співах веселих забути
Всї пригоди страшні моїх лїт молодих,
Щоб душою спочити-заснути—

Але все те даремне, бо дїйсність страшна
І свій звук в мої співи вплїтала,
І лунала тодї якась пісня сумна,
Що ще більше жалю навівала.

І я кидав тодї свій шалений намір,
Щоби співами душу приспати,—
Залишивши веселі пісні до тих пір,
Коли змовкнуть нарештї гармати.

І здаєть ся, що вже наближаєть ся день,
День свободи і щастя і волї...
Заспіваю тодї я веселих пісень
Там, на рідних просторах, на волї...

———

* * *

Вже скоро день! Вже скоро день,
Що в звуках радісних пісень,
З палким вогнем життя в серцях,
З сльозами радости в очах
В Країну Рідну з чужини
Повернем ми, її сини!

Той тяжкий час,—той страшний час,
Що в край чужий закинув нас,
Що всїм людям з собою нїс
І смерть і кров і море слїз,—
Уже мина той час сумний,
Радїйте-ж всї, хто ще живий!

Вже ось вона! Вже ось вона
До нас йде, воля чарівна.
Радійте-ж всї і ждіть, поки
Дотиком ніжної руки
Вона міцні дроти порве
І нас до себе позове.

Вже скоро день! Вже скоро день,
Що в звуках радісних пісень
Повернем ми в наш Рідний Край,
Де не життя, а справжній рай
Чекав нас, чекав всїх,
Хто ще не вмер, хто ще в живих!

Радійте-ж всї! Радійте-ж всї!
Хоч ми ще й тут в чужім краї,—
Проте що день, то ближче час,
Що в Рідний Край поверне нас,
Бо вже піднятий білий стяг
На кровю змочених полях.

ВЕСНІ.

Я ждав тебе, о весно чарівная!
Я ждав тебе, як сина мати жде.
Як дівчина коханого чекав,
Що в Рідний Край за щастям поведе.

Я ждав тебе, бо в тяжкий час зимою
В неволї й сам—зневірився я в життя
Й жалїв, чому не згинув я весною
В той страшний час страшного боротьця

Я ждав тебе... З хвилини на хвилину
Чекав тих днїв, як Бога з небеси,
Бо вірив я, що подихом вдиним
Ти знов і віру й силу надаси...

Я ждав тебе... І ти не обманула,
Як завжди, ти прийшла ось повна красоти—
І чари розлила, в обійми все стиснула
З низин землї до неба висоти.

І все кругом під чарами твоїми,
Як в давнїй час, наповнилось життя
І в звуках чарівних та в гармонійних співах
Лунала всюди й скрізь одна хвала буття.

Але зі мною що ти, весно, наробила?!
Ти в серце молоде влила отрути чар,
Й мене збудивши, ти цим разом оживила
І в серці молодім страшний любови жар.

Тобі це жарт! Сама дитя любови,
Любовю сиплеш ти на кождому ступні,
Тобі байдуже те, що я тепер в неволі,
Що третій рік вже сам в далекій стороні;

Що лиш пекучий жаль та спогади з журбою
Та часом сум страшний зі мною тут живуть,
Що тут нема кого в чарівну ніч весною
В палкі обійми взять, до серця притиснуть...

Тобі байдуже це, о весно чарівная!
Ти свій любови знак кладеш на все під ряд,
Але любов це річ таємно чарівная:
На волі це життя—в неволі струтній яд!..

———

* * *

І знов весна... І знову жар в крові
І серденько що день жвавійше бється,
Та тільки мруть в устах слова любві,
Бо грізно бють ще хвилі життєві
І кров невпинно ллється...

Кругом весна! Природа справжній рай!
І сонечко з небес так весело сміється,
І втішно так бурмоче водограй,
І співи соловя наповнили весь гай,—
А кров невпинно ллється...

Будь проклят той, хто винен в цій різні,
Хто так багато лиха скоїв,—подивіть ся:
Там, де були міста хороші та ясні,
Повсюди кістяків лиш ворохи страшні
Та жах і сум... О люде!.. Схаменіть ся!..

———

НАУКА.

Бувало маленьким в зімову пору
Я вийду погратись на дворі,
Та холод страшенний; я змерзну й дріжу,
А мама сміється ся й говоре:
—„Як хочеш, щоб стало теплійше,
То рухай ся більше, живійше!“

Я мами послухав—і в кілька хвилин
Вже бігав веселий з санками
І бабу із сніду злїпив я і в тин
Стріляв я із снїду грудками...
І холод не каже нїчого:
Боїть ся він руху живого...

Давно вже було це... Не так і давно,
Та всеж поросло вже лїтами;
Безжурне дитинство кудись заплило,
Сховало ся десь за горами...
І я вже снїгами не граюсь:
На людське життя придивляюсь...

І взнав я: в холод страшнїйший зїми,
Що дме цїлий рік без упину
І в кождій хатинї стоїть під дверми,
Чекав на слушну хвилину,
І в хату свавільно заходить,
Людей же в їх хатї морозить.

І люде не знають, що дїяти з ним,
Як холоду збутись, не знають;
Сидять нерухомо та Богу й святим
Молитви в сльозах посилають:
—„О Боже всесильний, могучий!
Пошли ти тепло нам живуче!..“

О люде наївні! Проживши життє,
Зостались ви всеж дїтворою
І вірите в чудо, і чуда ждете,
І мерзнете тою порою...
Як хочеш, щоб стало теплїйше,
То рухай ся-ж, рухайсь живїйше!..

———

ДО П...

Так!.. Це був лиш дивний сон:
Нїч весняна, місяць, зорі,
Скрізь в безмежному просторі
Гармонїйний унїсон...

І в цю гарну нїч весни
Ми, кохана, в двох з тобою
Упивали ся красою
Ночі, зірок, тишини.

Так принадне все було;
Сяйвом місяця залиті,
В чарах сну стоять повиті
Гай і гори і село.

Тільки річка—вічний рух—
Пісню вічную співав
І все лив, переливав
В сяйві зірок свій жемчуг...

Там над берегом крутим
Ми сиділи в двох з тобою,
Упиваючись красою
І чарівним шумом тим...

Нам здавалось: все життя
Буде мов ця ніч весною,
Вщерть наповнена красою
Без журби, без бороття.

Але це все був лиш сон!..
Дійсність сіра, невмолима
Вже стояла під дверима,
Заглядала до вікон.

І ми й щастям не впились,
Як вже щастя й проминуло...
Ми заплакали, зітхнули,
Попрощались й розійшлись.

І в далекій сторонї
Я в неволї, на чужинї,
Ти-ж хоч й дома на Вкраїнї,
Але теж у самотинї.

І не знаю, чи діждусь,
Доживу тої хвилини,
Що до Рідної Країни
Я з неволї повернусь?

Чи діжду ся я тих днїв,
Коли нічю весняною
Буду слухати з тобою
Знов Кубанї вічний спів?..

———

ДО А. ШАБЛЇЯ.

Ти знов сво6... Ти знов терявш віру
В той кращий час,
Що після днїв неволї в Рідній Краї
Чекав нас.

Тобі все це здавть ся сном чарівним
І тілько сном, —
А дїйсність — ось вона: брудна „stăloya“
З малим вікном.

І в це вікно не світ, а тілько холод
Знаходить шлях
І губить мрії ті, що ти лелїяв
В чудових снах.

Життя сумне слїди кріваві робить
В душі твоїй
И гадавш ти, що вже не зможеш здїйснить
Чудових мрій.

О друже мій! Коли ще можеш вірить,
То вір менї,
Що скоро вже до нас надійдуть
Щасливі днї.

Лиш треба, любий, з серця молодого
Сумнївн гнать
І щастє з вірою та певністю самому
Собі кувать.

І крім того ще треба сили волї,
Щоб все знести,
Щоб все вперед до мрії чарівної
Іти і йти.

Вогонь в грудях, в душі глибока віра
І, любий мій,
З оружем цим ти зможеш осягнути
Найкращу з мрій!

———

* * *

Душа моя якимсь вогнем обнята
І серце радісно та озвінко в грудях бє6ть ся,
А в голові якісь чарівні співи
І все в очах моїх радїв та сміють ся...

Відкіль вона, ця радість надзвичайна,
І цей чарівний спів відкіль в неволї?
Хотів би знати я, в чому тут скрита тайна,
Чи дійсність це? Чи тільки жарти долї?

Але нї ніч, нї зорі світлосяйні,
Анї тиша нїма в моїй холоднїй хатї
Не хочуть відповідь подать на сї питання,
Не хочуть радість серця нарушати.

А спів луна... Душа вогнем палає,
Істота вся співає перемогу...
Так знаю-ж я!.. Це тяжкий час минає,
Це серденько лаштувть ся в дорогу...

———

* * *

Зірóньки ясні!.. З неба високого
Бачите все ви... Вас я молю,
Щоб розшукали ви в краю далекому
Рідну хатиноньку—рідну сїмю.

І розшукавши, в нічку погожую
З неба високого гляньте до них,
Втїште їх трошки, втїште надїєю,
Скоро вже маю вернути до них.

Хай не жахав їх те, що на заходї
Хмари ще грізнії криють усе.
Нiч проминула вже... Схід все яснїйшав,
То вже нам сонечко світ свій несе.

———

* * *

І сам в неволї я — і навкруги, де глянь,
Повсюди лише сум та сльози із журбою
І мов в безумствї люд на невидиму грань
Веде страшну борню смертельну між собою.

І вся земля в крові, і трупом вкрито все,
І все людство в якихсь проклятих чарах:
Один для одного лиш смерть страшну несе
І губить все, що є, в отсих страшних пожарах...

Проте в душі моїй якийсь чарівний спів,
Бадьорий спів життя і день і ніч лунав
І ні гарматний гук, ані пожарів дим
Цей спів життя в душі моїй не заглушав.

Бо вірю й знаю я, що в цих сльозах і крові
Спокутув весь світ гріхи свої природі
І зпине все лихе... В братерстві та любові
Відроджене людство зажив на свободі.

У ВЕЛИКІ ДНІ.

...І мене в семї великій,
В семї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Нездим тихим словом.
(„Заповіт").

О, Ґенію! Нарід твій не забув тебе
І навіть жив усе одним лише тобою,
І в іменї твоїм синів своїх веде
Тепер вперед до щастя і розвою.

А в час, коли найбільший ворог впав,
Безславно впав, а з ним упали й пута,
Що твій нарід століття цїлі мав,
Що ними вся Вкраїна була вкута, —

Весь твій нарід в ції перші волї днї,
Коли крупом все з радости пянїло,
Твовму Ґенію співав хвали пісні,
Твов лиш імя скрізь все гомонїло.

Це був величний здвиг, якого світ не знав,
Якою в світї більш вже може і не буде:
То Ґенія свого нарід твій шанував,
То памяти Твоїй вклонялись вільні люде.

—

Було це рік тому... Сьогоднї-ж свято знов,
Вкраїна знов тебе, наш Ґенію, шанув
І в іменї твоїм відродження свов
В отсї великі днї нарід Твій скрізь святкує.

Бо сталось те, чого Ти все життя бажав:
Вкраїна вільна вже і Твій нарід на волї

І стелить ся йому вперід широкий шлях,
Залитий світлом правди, щастя, волї.

І кожний крок вперед на новому шляху
Ми знаменуєм все величними піснями
Твоїми, Генію!.. Хоч тілом Ти й помер,
Та духом все живий і все постійно з нами.

———

СУЧАСНЕ.

В потугах світ: родитись скоро мав
Нове життя,
І в імені його земля в огні палав:
Йде бороття.
Всї хочуть бачити нове життя подібним
До їхніх мрій
І борють ся за це й турбують бідну матїр
В борні своїй, —
А світу-матері в цей час найбільш потрібні-б
Тиша й спокій.

———

ДО МАМИ.

(Подавши заяву про зачислення до Української Армії).

Мамо! Де ти? Прийди
І від мук захисти
Свого сина... Я серцем хорію,
Я боюсь, що в ці днї
В звуках громів борнї
Тобі лихо страшне заподію.

Знаю, що весь час,
Як розлучено нас,
Всї ці довгі три роки що днини
Усї мрії твої
Тут в чужому краї
Біля мене були що хвилини.

Знаю, часто в ночі
Ти ридала в тиші
І, ридаючи, Бога просила,
Щоби сила його,
Мене, сина твого,
Від усякого зла захистила.

Серцем чую все я,
Тому мрія моя
Увесь час була волї діждати
І до тебе вернуть,
Біля тебе все буть,
Тебе втїшити, страднице мати.

Але, мамонько! Знай!
Я люблю ще й свій край,
Я люблю свою любу Вкраїну —
І всї мрії мої
Там у Рідним Краї
По всяк час, день і ніч, що хвилини.

І от саме в цей час,
Коли воля до нас
Вже з високого неба спустилась,
В Рідний Край дорогий
Давнїй ворог лихий,
Нїби та татарва навалилась.

Палять, нищать усе —
І Днїпро знов несе
В Чорне море лиш кров, а не воду.
І козацтво спішить
Рідний Край боронить,
Боронить свою волю й свободу.

Мамо люба! Прости!
Я повинен піти
Боронити кохану Вкраїну...
Та чи тільки діждусь,
Що до тебе вернусь,
Чи вже може навіки загину?!

Знаю, тяжко тобі
Знов коритись судьбі,
Знову серцем за мене болїти,
Але-ж всїх, хто живий,
Обовязок святий
В цю хвилину свій край боронити.

Мамо любая! Знай:
Я за Рідний свій Край
І життя положить не жалїю;

Одного лиш боюсь,
За одно лиш страшусь,
Об однім тільки серцем болїю.

Мамо люба! Прости!
Я бою ся, що ти,
Як помру я за Рідну Країну,
Не стерпиш серця мук
І в безоднї розпук
Прокленеш — і мене... і Вкраїну.

Колиб в тяжкі ці днї
Був я в рідній семї,
Я-б не думав за це, не вагав ся;
Знаю я, що тодї
І сама ти менї
Не сказала-б нїколи: „зостань ся“.

А тепер... О прилинь
Хоч на кілька хвилин,
Мамо люба! Хоч в снї на хвилину
І в теплї своїх слів
Розтопи мій сумнїв,
Щоб спокійно я вмер за Вкраїну.

———

* * *

Правдо! Де ти?! Обізви ся,
В якім царстві під замками
Ти, замучена, розбита,
Стогнеш цїлими вїками?

Обізви ся, щоб ми знали,
Правдо, де тебе шукати,
Бо весь світ—одні вязницї,
Товсті мури, страшні ґрати.

І багато борцїв славних
Поляло скрізь молодими,
Як шукали тебе, правдо,
Поміж мурами страшними.

Та даремне шлях тернистий
Вони кровю поливали,
Бо на місце мурів зритих
Инші знову вростали.

Зміст:

стор.

I.

Мої пісні 3
Бажанне 3
До П... 4
До П... 4
Дружині 5
До мами 5
Сестрі С. К. 6
В неволі 7
Бажанне 8
З осінніх настроїв. 1—3 . 8

II.

Сівачам 10
Я з острахом дививсь . . 10
О схаменись 11
Січовик 12
До мартівських подій в Росії 13
Україні 13
Вірте! Прийде волі час... . 14
Заклик 14
Що се чути? Хтось ридає... 15
Довольї смутку й сліз . . 16
До товаришів 16
Присяга 16
Слава! 17
В неволі 17

III.

До П... 19

стор.

Мойому синові 19
До Андр. К—ського . . 20
До К. Х—ського . . . 20
До П... 21
З румунського:
I. Козак коника сїдлає... 22
II. Було все небо чисте та прозоре 23
Сонет 24
На новий рік. 1918. . . 24

IV.

Україні 25
Я не можу співати веселі пісні 26
Вже скоро день! 26
Весні 27
І знов весна 28
Наука 28
До П... 29
До А. Шаблїя 31
Душа моя якимсь вогнем обнята 31
Зіроньки ясні!.. 32
І сам в неволї я . . . 32
У великі дні 33
Сучасне 34
До мами 34
Правдо! де ти?! 36

ДП 462 489

Купуйте дешеві й загально-доступні видання Союза визволення України:

	к. с.
1. **В. Антонович.** Хмельниччина в повісти Г. Сенкевича	—·80
2. **М. Богданович.** Білоруське відродженнє	—·80
3. **Ів. Бочковський.** Фінляндія та фінляндське питаннє	2·40
4. **Вяч. Будзиновський.** Як Москва нищила Україну	1·20
5. **М. Возняк.** Наша рідна мова. З 18 портретами	—·40
6. **Памяти Івана Франка.** Опис життя, діяльности й похорону. Зладив М. Возняк. З 12 малюнками	2·—
7. **Вол. Гнатюк.** Національне відродженнє австро-угорських Українців (1772—1880 рр.)	1·60
8. **Вол. Гнатюк,** Українська народня словесність.	2·—
9. **Prof. M. Hruschewskyj.** Die ukrainische Frage in historischer Entwicklung (Укр. справа в історичнім розвитку)	1·—
10. **М. Грушевський.** Якої автономії і федерації хоче Україна	—·80
11. **В. Дорошенко.** У відповідь напасникам.	1·—
12. **Вол. Дорошенко.** Українство в Росії. Найновійші часи. З численними портретами	2·40
13. **Памяткова книжка** Союза визволення України з 103 іл.	5·—
14. **О. Кириленко.** Українці в Америці	1·—
15. **G. Cleinow.** Das Problem der Ukraine.	1·—
16. **В. Короленко.** Як упала царська влада в Росії	1·20
17. **О. Кобець.** В Тарасову ніч. З образками	1·—
18. **О. Кобець.** З великих днів. З образками	1·—
19. **М. Кордуба.** Північно-західна Україна.	4·—
20. **М. Кордуба.** Територія і населенне України	4·—
21. **Др. І. Крипякевич.** Українське військо. З малюнками	—·80
22. **Dr. E. Lewyckyj,** Galizien	1·20
23. **Др. Е. Левицький.** Листи з Німеччини	1·60
24. **Др. М. Лозинський.** Галичина в житті України	1·20
25. **М. Лозинський.** Іван Франко. З портретом Ів. Франка	2·—
26. **Др. М. Лозинський.** Михайло Павлик	—·80
27. **Др. Осип Назарук.** Слідами Українських Січових Стрільців. З малюнками	7·—
28. **Др. Іван Пулюй.** Ukraina und ihre internationale politische Bedeutung	1·60
29. **St. Rudnyćkyj.** Ukraina. Land und Volk. Бр. 20·— в полотні	24·—
30. **О. Скоропис-Іолтуховський.** Значіннє самостійної України	—·40
31. **Проф. С. Томашівський.** Церковний бік української справи	—·60
32. **M. Trotzkyj.** Die ukrainische national-politische Bewegung	1·—
33. **М. Троцький.** Литовці	—·80
34. **М. Троцький.** Як прийшло в Росії до революції	1·20
35. **V. Choma-Dovski.** Ukrajina i Ukrajinci (по хорватськи)	2·—
36. **Др. Л. Цегельський.** Русь-Україна і Московщина-Росія	1·60
37. **Др. Андрій Чайковський.** Петро Конашевич Сагайдачний	—·30
38. **Чужинці про українську справу**	—·80
39. **Т. Шевченко.** Кобзарь. 2-ий випуск	2·—
40. **Проф. І. Шишманов.** Роля України в болгарськім відродженню	—·40

Набувати можна отсі всі книжки в Адміністрації видань Союза визволення України. **Wien, VIII., Josefstädterstr. 79, II. St., T. 6.**
На жаданнє висилаєть ся почтовий чек ч. 107.090.

Ціна 2 К = 2 гривні.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
3948
K32295
M6

Kapel'horods'kyi, Mykola
Moi pisni